

Posudek diplomové práce

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
Katedra francouzského jazyka a literatury

Autor diplomové práce: Pavlína ŠIROKÁ

Název diplomové práce: La phonétique dans l'enseignement du FLE selon l'approche actionnelle

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Tomáš Klinka, PhD

Oponent diplomové práce: Prof. PhDr. Marie Bořek-Dohalská, DrSc

Diplomová práce Pavlína Široké se zabývá způsobem a pojetím francouzské fonetiky ve výuce cizinců s jasným přihlédnutím k novému akčnímu přístupu. V úvodu práce je patrné, že diplomantka se seznámila i s tím, jaký význam byl přikládán korektní výslovnosti v dobách velmi dávných (např. poznámka o fonetické notaci u sumérských ideogramů). Poukazuje na nesčetné vlny v různých historických obdobích, kdy postavení fonetiky bylo na vzestupu i naopak témež potlačeno dominantním postavením přístupu k psanému textu. Tato část úvodu představuje období do XIX. století, následně pak autorka navazuje poznámkami o vývoji různých metod a přístupů k výuce zvukové podoby francouzštiny do 70. let XX. století a přibližuje významné změny k pojetí výuky od 70. let

Velmi přínosný pohled na celou problematiku se ukazuje dále v poznámce o zakladateli vědeckého fonetického přístupu k vnímání “*expression orale*” abbé Rousselotovi, který měl přímý vliv i na počátek moderního fonetického bádání na Univerzitě Karlově. Asistentem abbého Rousselota byl pozdější zakladatel Fonetického ústavu, prof. Josef Chlumský. Dalším zajímavým postřehem v úvodních částech této práce je připomínka, že není třeba dřívější metody nazírat pouze z historického hlediska, ale lze se zamyslet nad tím, co případně mohou přinášet i v současném moderním pojetí výuky fonetiky.

Do sedmdesátých let byla řada metod inspirována strukturalismem (lze jen poznamenat, že strukturalismus nebyl zcela “americký” – viz počátky strukturalismu u nás), od šedesátých let pak toto pojetí je nahrazeno kognitivním přístupem (nezbytnost popisu, diskriminace, jednotek pro správné osvojení jejich zvukové podoby, dále pak návaznost na význam rytmického, rytmicko-melodického členění aj.). Autorka velmi přehledně uvádí pojetí i práce řady autorů a poukazuje na to, že po r. 1975 už nastupuje komunikativní přístup, který je umožněn výrazným rozvojem vědeckých metod akustické analýzy řečového signálu.

Dobře a promyšleně je představeno nové pojetí (“*approche actionnelle*”), místo fonetiky v *Cadre européen commun de référence pour les langues* – CECRL 2001). Je ukázáno, na které složky klade tento nový přístup akcent i jak je výuka navzájem propojována. CECRL vychází od základních problémů ve výslovnosti a závěrem šestého stupně dovedností už dává možnost vnímat jemné detaily kvalitního zvukového projevu. V závěrečné části této kapitoly je představen i způsob výuky, ukazuje na integrování fonetických dovedností do celé širě postupného ovládní jazyka a není opomenuta ani dominantní úloha osvojování rytmicko-melodické struktury v průběhu celého vyučovacího procesu.

Druhá část, nazvaná *La phonétique et didactique de la phonétique*, představuje stručný přehled segmentálního inventáře francouzských zvukových jednotek, a podstatné problémy při jejich osvojování (fonetické i fonologické hledisko, nesnadnosti při artikulačním nácviku, skupina polokonsonantů aj.). Dobře je uvedena problematická hláska *e-caduc*, jejíž význam se projevuje nejen v rovině segmentální, ale představuje podstatný prvek v rovině suprasegmentální. *E-caduc* je důležitým prvkem v celkovém rytmicko-melodickém členění – a to se bezprostředně váže jak ke kvalitní produkci, tak k percepce, ke správnému pochopení rodilého mluvčího (v pomalém i rychlém tempu). V celém výkladu je vždy u jednotlivých prvků uveden vztah k “*Referenčnímu pohledu*” – zde pro úroveň A1.

Navazující oddíl, který se zabývá suprasegmentální rovinou, je opět velmi účelně rozvržen a u každého problému je ukázáno, jak lze didaktickým způsobem postupovat pro jeho zvládnutí. Přehledně je pojednáno o *slabice*, o *rytmických skupinách* a není vynechán ani důležitý prvek přirozené promluvy – *pauza*. Velmi promyšleně je nastíněn problém *rytmu*, *intonace*, *enchaînement* a *liaison* – prvků, které patří k naprostému základu spolehlivého zvládnutí jazyka po stránce produkce i percepce a bývají často ve výuce zanedbávány, chybně a nejasně vykládány. Závěrem celé teoretické kapitoly se diplomantka zamýšlí nad tím, jakými způsoby se provádí, či by se mohlo provádět hodnocení foneticko-fonologické kompetence během výuky. Dalším přínosem je i dobře komentovaný bibliografický přehled, který se k tomuto závažnému problému váže .

V praktická části práce se diplomantka zabývá především tím, jaká je koncepce i jaké je postavení fonetiky v nových metodách výuky FLE po roce 2010. Zadává si základní čtyři otázky podle stanovených kritérií a ptá se, jak v jednotlivých metodách mohou být tato kritéria naplněna. Představuje pět nových metod FLE: *Alter Ego +1*, *Écho A1*, *Mobile A1*, *Entre nous 1* a *Cosmopolite 1*. Autorka ukazuje, jak se jednotlivé metody liší a v čem se částečně shodují, jak pojmají a přibližují výklad foneticko-fonologických problémů v rovině segmentální i suprasegmentální, jaká aplikují cvičení a jakými způsoby hodnotí získané znalosti žáků v úrovni A1. Poznnamenává, že pro zevrubnější a hlubší hodnocení by bylo třeba obdobně analyzovat i stupeň A2 – B2.

Diplomová práce Pavlína Široké je velmi pečlivě zpracována, nabízí zamyšlení nad velkým a zajímavým množstvím materiálu, který uvádí a bude jistě cenný pro další bádání a aplikace ve výuce FLE v širokém měřítku.

Plně doporučuji práci Pavlína Široké k obhajobě.

V Praze dne 3. září 2018

Prof. PhDr. Marie Bořek-Dohalská, DrSc.